

נתיבי עם

סימן רכט ס"ב.^(א) הרוצה חמה בתקופתה. ברכנו גם ברכה זו בשו"מ בשנת תרפ"ה ובשנת תשי"ג עפ"י הסדר שמובא בשד"ח בחלק אסיפת הדינים אחר מערכת חנוכה¹, במעמד רבנים גדולים,^(ב) ואף אחד לא פקפק לברכה בלי שו"מ^(ג).

עלי נתיבים

^(א) הרוצה החמה בתקופתה, והוא מכ"ח לכ"ח שנה, והתקופה בתחלת ליל ד', כשרואה אותה ביום ד' בבוקר, אומר: "ברוך עושה בראשית".

והמקור לזה הוא מהבבלי²: הרוצה את החמה בתקופתה אומר: "ברוך עושה בראשית". והרמז מהתורה, תני רב הושעיא: "והיו לאתת ולמועדים ולימים ושנים"³.

^(ב) מי שסבר אחרת מהנ"ל הוא השיירי כנסת הגדולה⁴ שהסביר **שעיקר ברכה זו נתקנה לפי חשבון שמואל**, שאמר: אין בין תקופה לתקופה אלא ז' שעות ומחצה, ושנת החמה היא שס"ה ימים ורביע. ולפי חשבון זה בכל תקופות ניסן שבראש מחזור של כ"ח שנים חוזרת החמה למקומה לנקודה שהתחילה להקיף, ובלייל ד' כמו שהיה בעת הבריאה, שביום ד' נתלו המאורות בתחלת הלילה. אבל **לפי חשבון רב אדא**, תחזור החמה לנקודה ראשונה כמו שהיתה בעת הבריאה בכל תקופת ניסן שבראש המחזור הקטן של י"ט שנים ולא כ"ח שנים, באיזה יום או באיזה לילה שיהיה בכל ימי השבוע, אבל לא יהיה בתחילת ליל ד' לעולם... - **אין מקום לברכה זו, וחשבון רב אדא הוא העיקר שעליו סמכין האידנא, ולכך אין מברכין ברכה זו.**

^(ג) וחלק על דבריו בעל שו"ת משאת בנימין⁵ שסבר **שיש לברך ברכה זו**. ואמנם לענין הברכה עבדין כשמואל ולענין חשבון התקופות ועיבור השנים אנו סומכין על חשבון דרב אדא, אין כאן סתירה, שלענין השנים קי"ל כר"א שאמר בתשרי נברא העולם, ולענין חשבון התקופות קי"ל כר"י שאמר בניסן נברא העולם⁶. וכ"כ החיד"א⁷ שהעיקר להלכה כדעת מרן השו"ע שהיא דעת הרמב"ם⁸ וארחות חיים⁹ והר"ד אבודרהם¹⁰ וסיעתם. וכ"כ הרב דבר משה¹¹. וכ"כ הכה"ח¹² והעיד **שכך נהגו ופירכו בשם ומלכות בירושלים** בשנת ה'תק"יז, וכן בשנת ה'תקע"ג וכן בשנת ה'תר"א וכן בשנת ה'תרנ"ז.

וה"י יחיינו ויזכנו לברך בה"ח בכ"ג בניסן בשנת ה'תשצ"ז בבנין ביהמ"ק בב"א.

¹ במהדורה שלפני [חדשה ומתוקנת משנת ה'תש"י, הוצאת ספרים קה"ת] סדר הברכה נמצא בחלק ט בסופו בדף ב'תתקכה וכתרתו **סדר ברכת חמה**. ובשם **חמה** רמוז שמו של מחבר השדי חמד - ח'זקיהו מ'דיני ה'ספרדי. [ואיני יודע אם ט"ס יש כאן או ט"ד או מהדורה אחרת].

² ברכות נט ע"ב וכן בירושלמי ברכות פרק ט הלכה ב.

³ בראשית א, יד ורמז זה מביאו הירושלמי שם.

⁴ בהגהותיו לטור אורח חיים סימן רכט סעיף ב.

⁵ סימן קא. ר' בנימין אהרן ב"ר אברהם סלניק (1550 - 1620).

⁶ השכנה"ג (שם) מקבל דעתו של ה'משאת בנימין', ומ"מ מסיק להלכה **שאינו לברך** מטעם שמביא בשם הערוך שהרואה חמה בתקופתה ולבנה בטרתה, פירושו: כשהיו ג' ימים מעוננים ולא נראית חמה וכוכבים, וזה אינו מצוי שיעברו ג' ימים בלא חמה וכוכבים, ולכן **סב"ל**.

⁷ ברכי יוסף שם א. דין ב.

⁸ הלכות ברכות פרק י הלכה יח.

⁹ הלכות ברכות אות נז.

¹⁰ שער ח עמ' שצא.

¹¹ חלק א סימן יח. **רבי משה שלמה אמריליינו**. בנו של המהרש"א.

¹² בסימן הנ"ל ס"ק ז.